

Apie Dievo troškima

Kelias į gyvenimo pilnatvę pagal Larry Crabba

Ron Kubsch

„High Hopes“

Britų roko grupė „Pink Floyd“ laikoma viena garsiausių muzikinių grupių pasaulyje. Jau vien didžiausią populiarumą pelniusio jų disko „The Dark Side of the Moon“ buvo parduota daugiau nei 28 mln. egzempliorių. Jų tikro garso albumas „Delicate Sound of Thunder“ pirmasis muzikos albumas, kuris erdvėlaiviu buvo pasiųstas į kosmosą.

Paskutinis „Pink Floyd“ diskas vadinasi „Division Bell“, (tai turbūt verčiama kaip „Apsisprendimo varpas“). Albumas baigiasi daina „High Hopes“ (didelės viltys) nostalgišku žvilgsniu į praeitį, į daug žadėjusius grupės narių jaunystės metus:

*... kai mes buvome jauni,
žavesio ir stebuklų kupiname pasaulyje,
mūsų mintys nuolat klajojo nerasdamos ribų.*

Tačiau gyvenimas – ne tik vaikystės ir jaunystės fantazijos. Žmonės sensta. Laikas pagrobia svajones, didelės viltys nepasiteisina, gyvenimas iš lėto griūna:

*žolė buvo žalesnė,
šviesa – šviesesnė
draugų apsuptyje.*

Žodžiu, jaunystėje viskas buvo geriau... Daina tęsiasi:

*amžiams apsunktas geismo ir troškimo,
lieka vis dar nenumalšintas alkis...*

Žodžių autorius Dawidas Gilmouras, tuomet vadovavęs „Pink Floyd“. Jis sukūrė šią dainą būdamas maždaug 50-ties. Jeigu toks muzikantas kaip Gilmouras kalbėtų apie sėkmingą karjerą, būtų suprantama. Tačiau jis pasakoja apie nenumalšintą alkį, troškimą, slegiančius jį kaip prakeiksmas.

Maždaug prieš 3 tūkstančius metų Koracho sūnūs, kurie buvo kilę iš levitų giedotojų šeimos, parašė 42 psalmę. Psalmės tema – priešų priespaudos slegiamo žmogaus ilgėjimasis bendrystės su Dievu. Įspūdingai vaizdinga kalba autoriai perteikia apie asmeninį Dievo troškimą (42,1–2a):

*Kaip ištroškusi elnė uodžia upelio, taip mano širdis tavęs ilgisi, Dieve.
Mano siela ištroškusi Dievo – gyvojo Dievo.*

Kai žvėrys arba ir mes, žmonės, nepaisome kūno poreikių, gyvybė patenka į pavojų. Norėjimas maisto įdiegtas į biologinį medžiagų apykaitos variklį. Mūsų kūnui reikia kuro, kaip jo reikia ir automobilio motorui. Kai nieko negeriame, refleksiskai atsiranda pojūtis, kurį vadiname troškuliu. Jei ignoruojame įspėjimą signalą, rizikuojame savo fizine sveikata.

Psalmės kūrėjai kūnišką – vandens troškulį netikėtai susieja su stipriu žmogaus noru sutikti gyvąjį Dievą. Jis trokšta, bet ne vandens, o Dievo.

Tikintis žmogus prieš 3 tūkstančius metų kalbėjo apie tai, kad jo siela trokšta Dievo. Netikintis XX a. žmogus kalba apie nenumalšintą alkį, apimtą geismo ir troškimo. Ir nors autorių intencija gali būti labai skirtinga, vis dėlto abu prisipažinimai kalba apie tą patį – apie žmogų, neišvengiamai trokštantį Dievo. Dawidas Gilmouras šį troškimą apibūdina kaip stygių, kurio jis, kaip ir reikėjo tikėtis, negali panaikinti ir, ko gero, net nežino kaip. Tuo tarpu psalmės kūrėjai žino, kad tik Dievas gali numalšinti sielos troškulį, ir net didžiausio nuliūdimo valandą su viltimi jo laukia (Ps 42,10 ir 11).

Jei tiesa, kad mums, žmonėms, Dievo ilgesys visiems bendras ir priklauso pamatiniams mūsų būties poreikiams, tada ši aplinkybė tampa nepaprastai svarbi. Todėl toliau norėčiau šią temą panagrinėti truputį ją išskaidydamas ir visų pirma pabandyti parodyti, kad greta kūno ir sielos poreikių turime ir dvasios poreikius. O antra, pasistengsiu paaiškinti, kad Dievas ir tik Dievas gali patenkinti mūsų dvasinius poreikius.

Šiame darbe remiuosi amerikiečių psichoterapeuto Larry Crabbo tyrinėjimais. L. Crabbas, Kolorado krikščioniško universiteto patariamojo instituto vadovas, daugiau kaip 20 metų savo darbuose išsamiai nagrinėja žmogaus poreikius ir išgvildena puikias psichoterapinei praktikai tinkančias išdavas.¹

Ką bendra turi gaivinantieji gėrimai ir Dievo troškimas

Iš pradžių pabandykime atidžiau paanalizuoti sielos (taigi ne kūno) poreikius. Crabbas rekomenduoja skirti tris poreikių grupes.² Pirmiausia yra vadinamieji tretiniai poreikiai (*casual longings*), – tie, kuriems patenkinimui nereikia asmeninių santykių. Pavyzdžiui, visi pažįstame norą *skaniai* pavalgyti. Būname dėkingi, kai vietoj sausos duonos ant stalo patiekiamas gardus karbonadas. Žinoma, visi norėtume turėti *gerą* darbą, be to, visiems pažįstamas natūralus troškimas būti *absoliučiai* sveikiems. Visa tai tretiniai poreikiai. Jiems patenkinti mums betarpiškai nereikia kito žmogaus indėlio.³

Po to kalbama apie antrinius – gilių santykių su kitu žmogumi – poreikius (*critical longings*). Pavyzdžiui, trokštame turėti partnerį visam gyvenimui, turėti ištikimų draugų, su kuriais galėtume pakalbėti apie viską, kuriais galėtume pasikliauti. Mūsų antriniai poreikiai reikalauja aukštos kokybės tarpasmeninių santykių, taigi įtraukia kitų žmonių dėmesį.

¹ Norėčiau rekomenduoti tokias, deja, tik anglų kalba pasiekiamas L. Crabbo knygas: Crabb L. J. *Basic Principles of Biblical Counseling*. – Grand Rapids, 1975; *Effective Biblical Counseling*. – Zondervan, 1977; *Understanding People*. – Zondervan, 1987; *The Marriage Bilder*. – Zondervan, 1988; *Inside Out*. – Colorado Springs, 1992; *Finding God*, Zondervan, 1993.

² L. Crabbas pastaruoju metu pirmenybę teikia ne sąvokai „poreikis“, o formuluotei „stiprus geismas“ („deep longing“). žr. *Understanding People*, p. 15 ir *Inside Out*, p. 80. Tačiau šiame straipsnyje šiam sąvokiniam skirtumui dėmesio neskirsime.

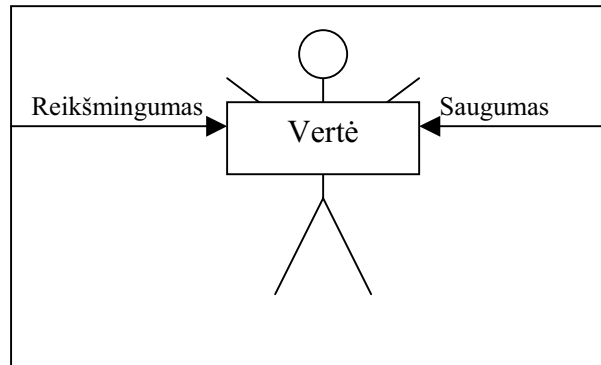
³ „If the longing does not centrally involve what can be supplied only through another person’s giving of himself, then I choose to call the longing casual“ (Crabb. *Inside Out*. P. 81). „Jei geismas nebūtinai apima tai, kas gali būti pateikta tik per kito žmogaus savęs atidavimą, aš tą geismą vadinu atsitiktiniu (tretiniu).“

Ir pagaliau mūsų širdyse slypi troškimai ir norai, kuriuos vadiname pirminiais poreikiais (*crucial longings*). Svarbiausi iš jų – poreikiai reikšmingumas ir saugumas.⁴

Reikšmingumas yra įsisąmoninimas, kad tavo gyvenimas turi prasmę ir tikslą. Tam priklauso, pavyzdžiui, pojūtis, kad esi svarbus ir įtakingas. Jei aš kam nors kitam ką nors reiškiu, pats jaučiuosi esąs reikšmingas.

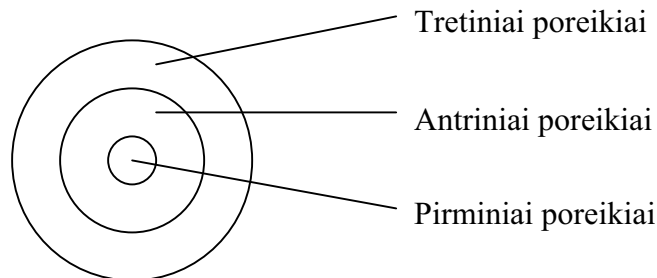
Saugumu vadiname poreikį būti besąlygiškai mylimam ir priimtam. Tik tada, kai žinau esąs kito visiškai priimtas, jaučiuosi saugus.⁵

Taigi saugumas ir reikšmingumas yra mūsų pirminiai poreikiai, būtų galima pasakyti – baziniai.

Žmogus, kurio reikšmingumo ir saugumo poreikiai yra patenkinti, jaučiasi esąs vertingas

Šias tris poreikių rūšis galime pavaizduoti koncentriniais apskritimais, kur išorinis iliustruoja tretinius, vidurinis – antrinius ir vidinis – pirminius poreikius.⁶

Trys žmogiškų (nekūniškų) poreikių kategorijos

⁴ Tai, kas 2-oje išnašoje buvo pasakyta apie sąvoką „poreikis“, taikytina ir „reikšmingumui“ bei „saugumui“: „My preference now is to speak of deep longings in the human heart for relationship and impact rather than personal needs for security and significance“ (Understanding People, p.15). („Dabar aš labiau linkęs kalbėti apie žmogaus širdyje glūdinčių stiprių santykių ir poveikio geismą, o ne žmogaus ir reikšmingumo poreikius“). Mes vis dėlto pasiliegame prie formuluočių, kurias Crabbas siūlė knygos „Effective Biblical counseling“ II dalyje.

⁵ Iliustracija pagal L. Crabb. Die Last des anderen. – Brunnen, 1984. S. 57.

⁶ Toliau šiame straipsnyje pateikiamos schemas paimtos iš „Inside Out“.

Šie poreikiai skiriasi nuo įprastų norų. Norėti galima daug ko, taip pat dalykų, kurie nėra gyvybiškai būtini. Poreikius nuo tokių norų galima atskirti pagal jų būtinumą. Reikalavimai, kuriuos mums kelia mūsų nagrinėjami poreikiai, yra tokie pat kategoriški kaip ir kūniškų poreikių keliami reikalavimai. Nors, kaip jau minėjau, pirminiams poreikiams tenka svarbesnis vaidmuo nei tretiniams. Su sveikatos bėdomis galiu gyventi, bet žmogus, kuris jaučiasi nereikšmingas ir nesaugus, yra kandidatas į savižudžius.

Kaip atsitinka, kad šių poreikių paprastai nepastebime? Priežastis gali būti tiesiog ta, kad skausmingas jų būtinumas pajuntamas tik esant dideliame stygiui. Tai panašu į troškulį. Kai aplink pakanka gėrimų, retai kada trokštame stiklinės vandens. Tuo tarpu kai visą dieną esant 30° karščiui dirbame sode neatsigaivinę, nėra svarbesnio dalyko kaip atsigerti.

Dabar atkreipkime savo dėmesį į nepatenkintų poreikių pasekmes ir dar kartą įsitikinsime padalijimo į tris kategorijas svarbą.

Pradėkime nuo tretinių. Tretiniai poreikiai, kaip jau minėjau, nereikalauja betarpiškų asmeninių santykių. Pavyzdžiui, tai galėtų būti noras turėti puikų automobilį. Jei šios rūšies poreikiai negali būti patenkinti, jaučiame *įveikiamą nusivylimą*. Žinoma, nemalonu, kai kas nors praranda savo darbo vietą. Ir kuris gi mokinys džiaugiasi dvejetu iš matematikos? Tačiau tai iškęsti mes pajėgūs! Šios rūšies sunkumai nepažeidžia mūsų asmenybės branduolio. Jei taip įvyksta, susitvardome ir einame toliau (jeigu šios rūšies sunkumai neužklumpa karu su kitais). Tai padaryti kartais pasiseka lengviau, kartais sunkiau. Bet vidinių jėgų šiems nusivylimams įveikti paprastai pakanka.

Kitaip yra su antriniais poreikiais. Jei tai, ką darau, atrodo nesvarbu, jei artimi žmonės, kuriais rūpinuosi, man neskiria jokio dėmesio, jei mano tarpasmeniniai santykiai paviršutiniški, tai giliai širdyje jaučiu *skausmingą tuštumą*.

Įsivaizduokime, kad ką tik nutrūko draugystė. Mane paliko žmogus, su kuriuo ilgą laiką siejo artimi ryšiai. Lieka vienatvės pojūtis, – daugiau nei įveikiamas nusivylimas. Jaučiuosi giliai įžeistas ir apleistas.

Taigi tarpasmeninių santykių pakrikimas gali įstumti į dramatišką krizę. Pavyzdžiui, ginčas gali sukelti tokią kraštutinę psichinę įtampą, kad nukentės net kūnas. Širdies ritmo sutrikimai, skrandžio opos ir galvos skausmai gali būti neišspręstų tarpusavio konfliktų pasekmė.

Laimė, tokias krizes įveikti dažnai padeda laikas ir kitokia patirtis. Po tam tikro laiko vėl susitvarkome su savo gyvenimu ir pamažu nukreipiame dėmesį į malonius dalykus. Tačiau antrinių poreikių patenkinimas jau liečia mano asmenybės centrą, todėl į juos atsizvelgti labiau būtina.

Pirminiai poreikiai yra visiškai kitokie. Kaip ir antrinių poreikių atveju, čia irgi svarbi vieta tenka santykiams, tačiau tai visai kitos kokybės poreikiai. Giliai mumyse glūdi troškimas būti taip mylimiems, kaip gali mylėti tik vienas Dievas.

Pasižiūrėkime, ką apie tai rašo L. Crabbas:

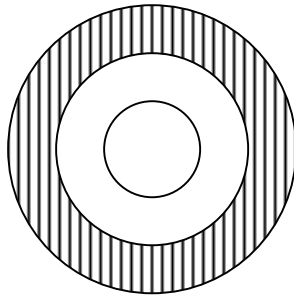
„Mes taip sumanyti, kad gyventume santykiyje su Kažkuo, patikimai stipriu ir atsidavusiu iš meilės, padedančius mums atlikti svarbius Jo pavestus darbus. Be šio santykio ar poveikio gyvenimas yra neapsakomai tuščias. Niekas negali užpildyti tos tuščios širdies, išskyrus tą, kuriam buvome sukurti. Nei draugai su trūkumais, nei išpūdingas darbas, nei entuziazmas, nei malonumas. Niekas negali patenkinti mūsų esminių (pirminių) poreikių, išskyrus tokios rūšies santykius, kuriuos suteikia tik Dievas“.⁷

⁷ Inside Out, p. 81.

Mes negalime gyventi nepatenkinę pirminių poreikių. Gyvenimas nejaučiant reikšmingumo ir saugumo mums yra toks skausmingas ir bauginantis, kad atrodo nelyginant „*pragaro vartai*“.⁸

O kaip gyvename mes? Išties dienas esame užsiėmę tretiniais poreikiais. Didžiąją dalį savo energijos išnaudojame pagerinti gyvenimo sąlygoms. Stengiamės gerai pavalgyti, rūpinamės sveikata ir gerais drabužiais. Tretiniai poreikiai nėra blogi ir patenkinę juos tikrai gerai jaučiamės. Gyvenimą, kai tretiniai poreikiai yra patenkinti, Crabbas vaizduoja taip:

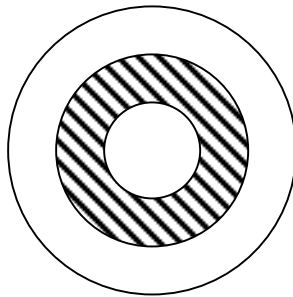
Gyvenimas, kai patenkinti tretiniai poreikiai

Dauguma iš mūsų taip pat yra patyrę, ką reiškia antriniai poreikiai. Tai galėjo būti geri, gilūs ir nuoširdūs santykius su kitais žmonėmis, – santykiai, teikę malonumo. Arba – priešiški, slegiantys ir konfliktiški. Jaučiamės nemaloniai, kai žmonės mus niekina ar išnaudoja, tačiau mus džiugina, kai esame gerbiami ir mylimi.

Sveikų ir nuoširdžių santykių kupinas gyvenimas gali teikti malonumo ir būti išties gražus. Pavaizduokime gyvenimą su patenkintais šios srities poreikiais taip:

Patenkinti antriniai poreikiai

Kas įgyvendina tiek tretinius, tiek ir antrinius poreikius, tas gali jaustis laimingas.

Tačiau pačiame mūsų asmenybės centre yra pirminiai, arba baziniai poreikiai. Mes, žmonės, taip sukurti, kad tikrasis gyvenimas galimas tik sąveikoje su Dievu. Be Dievo kažko mums trūksta ir būtent to, kas priskirtina esminei žmogaus būties daliai. Turbūt sutiksime su Pauliumi Tilichu (1886–1965) teigusiu, kad Dievas yra atsakymas į klausimus, kuriuos pateikia žmogaus baigtinumas.

⁸ Ten pat, p. 83.

Žmogų, neturintį bendrystės su Dievu, Biblija laiko dvasiškai mirusiu. Pradžios knygoje pasakojama apie tai, kaip pirmoji nuodėmė nutraukė žmogaus ryšį su Dievu. Pirmiesiems žmonėms, Adomui ir Ievai, Dievas suteikė optimalias gyvenimo sąlygas, tačiau *vieną* dalyką uždraudė: „Ir Viešpats Dievas jam įsakė, tardamas: „Valgyk iš visų rojaus medžių; o iš medžio žinojimo gero ir pikto nevalgyk“ (Pr 2,16–17a). Nusižengus šiam įsakymui laukė dvasinė mirtis: „Nes tą dieną, kurioje iš jo valgysi, neišvengiamai mirsi!“ (Pr 2,17b). Žinome, kad Ieva ir Adomas valgė nuo to medžio, tačiau po to atsitikimo Adomas gyveno dar maždaug 900 metų. Nuopuolio dieną jis mirė ne kūniška, bet dvasine mirtimi. Taip reikėtų suprasti ir Paulių: „Todėl, kaip per vieną žmogų nuodėmė įėjo į pasaulį, o per nuodėmę mirtis, ir taip mirtis prasiskverbė į visus žmones, nes visi nusidėjo“ (Rom 5,12), ir kitur: „Atpildas už nuodėmę – mirtis“ (Rom 6,23a).

Žinoma, dabartiniais laikais tokias mintis retai begirdime. Žmonės, kurie teigia, kad su Dievu galima užmegzti realų ir natūralų ryšį, laikomi kone egzotiškais. Gal jie ir nepavojingi, bet vis dėlto kažkokie nenormalūs. Jie silpni ir nesugeba patys susitvarkyti su gyvenimu. Todėl ir laikosi įsikibę Dievo hipotezės. Tam, kas yra stiprus ir pasitiki savimi, šios hipotezės nereikia.⁹ Tačiau aš norėčiau tvirtinti kaip tik priešingai: nenormalu gyventi be Dievo! Gyvas ir gražus ryšys su Dievu priklauso gyvenimui taip, kaip motoras automobiliui. Ironiška, kad net prancūzų egzistencialistas ir ateistas J. P. Sartre'as (1905–1980) buvo tos nuomonės, kad žmogui reikia begalinio, nebaigtinio atskaitos taško. Dievas yra mūsų atskaitos taškas. O būdamas dar ir mūsų Kūrėjas jis išties gali garantuoti pirminių mūsų poreikių patenkinimą.

Mano saugumo poreikis reikalauja, kad būčiau besąlygiškai mylimas ir priimamas ir kad šiandien ir rytoj kas nors manimi rūpintųsi. Dievas pažįsta mane, mano gerąsias puses, ir siūlo man begalinį dėmesį ir meilę.

Mano reikšmingumo poreikis reikalauja, kad būčiau ko nors vertas esančiam šalia, neprivalėdamas to kažkam įrodinėti.¹⁰ Dievas mane priima tokį, koks esu. Aš jam reiškiu tiek daug, kad jis pasiryžo žiauriai mirčiai atiduoti už mane vienintelį savo Sūnų Jėzų Kristų.

Mes mielai teigiame, kad palyginti su kitais žmonėmis esame geri ir galime išsiversti be tokio dalyko, kaip mūsų kaltės atleidimo. Šitoks pareiškimas paverčia Jėzaus Kristaus nukryžiuojimą beprasmiu arba bent mums asmeniškai nesvarbiu. Tačiau ši mintis – nesusipratimas. Nė vienas iš mūsų nėra nei visiškai geruolis, nei visiškai bloguolis.

Mūsų trejų metų sūnelis Timonas jau ginčijasi su metais vyresne sesute Naėmi. Ji atbėgusi skundžiasi: „Timonas blogas!“. Žinoma, prišoka ir Timonas ir tvirtina priešingai: „Naėmi bloga!“ Tačiau žmonių padalijimas į dvi klases, gerus ir blogus, yra pernelyg paprastas. Ir štai vieną dieną Timonas išrado naują žodį – „blogageris“. Jis juo norėjo pasakyti, kad jis ir jo sesutė yra ir blogi, ir geri. Ir jis teisus, jo žodžių kūryba primena seniai žinomą pagrindinę krikščioniškosios pasaulėžiūros poziciją: visi esame verti meilės ir pasiryžę garbingiems veiksams, tačiau tik tiek, kiek tai galime suderinti su mūsų savanaudiškais interesais. Taip, išlaikydamas pusiausvyrą, krikščioniškas tikėjimas paaiškina grožio ir bjaurumo, teisingumo ir neteisingumo, tiesos ir melo, gėrio ir blogio koegzistenciją.

⁹ Prisiminkime filosofo Laplace'o (1749–1827) prisipažinimą: „Dievas – šios hipotezės man nereikia!“

¹⁰ Dabartiniu metu TV, radijas, literatūra mums nuolat skiepija, kad tik ypatingi dalykai (pavyzdžiui, grožis, turtai, sveikata, originalumas, sėkmė) daro žmogų reikšmingą.

Esame nusidėjėliai, ir visi! Nuo savo pirminio gyvenimo tikslo – šlovinti Dievą – mes nusigręžėme, laikydami save svarbesniais už Dievą. Apaštalas Paulius labai energingai skelbia mūsų nuodėmingumą: „Nėra teisus, nėra nė vieno. Nėra išmanančio, nėra kas Dievo ieškotų. Visi pasiklydo, visi nuėjo vėjais; nėra kas darytų gera, nėra nė vieno!“ (Rom 3,10–12).¹¹

Suvokdami savo pačių sugedimą turime dar kartą įsivaizduoti, kad Dievas, kurio nieieškome, kurio negerbiame, vis dėlto norėtų su mumis bendrauti. Jis myli mus, jis mūsų neatsisako! Jis atkakliai siekia mūsų ir tam atsiuntė savo vienintelį Sūnų. Kristus mirė už tavo ir mano kaltes. Jis atidavė gyvybę, ant kryžiaus iškentėjęs siaubingas kančias, kad galėtume paveldėti gyvenimą. Dar sykį įsiklausykime į Pauliaus žodžius: „Atpildas už nuodėmę – mirtis, o Dievo malonės dovana – amžinasis gyvenimas mūsų Viešpatyje Kristuje Jėzuje“ (Rom 6,23). Kitoje vietoje: „Tai Dievo teisumas, tikėjimu į Jėzų Kristų duodamas visiems tikintiesiems. Nėra jokio skirtumo, nes visi yra nusidėję ir stokoja Dievo garbės, o nuteisinami dovanai jo malone dėl Kristaus Jėzaus atpirkimo“ (Rom 3,22–24).

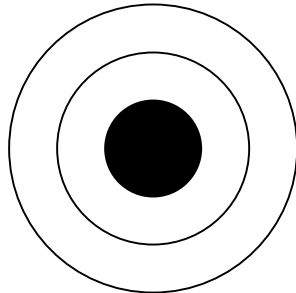
Taigi per tikėjimą Jėzumi Kristumi turime teisę į teisumą, kurį pelnė Kristus. Didesnio meilės įrodymo Dievas negalėjo duoti.¹² Čia tampa akivaizdu, kokie Dievui esame vertingi ir koks didis mūsų kvailumas, jei šia meile nepasitikime.

Turbūt nedaug žmonių žino, ką reiškia gyventi, kai pagrindiniai poreikiai yra Dievo patenkinti. Ir, matyt, dar mažiau tokių, kurie gyvena su Dievu.

„Kadangi esu su tavimi“

Kai materialios aplinkybės toli gražu nėra palankios, kai esame kitų žmonių niekinami ar nesuprasti, tada tikėjimas Dievu patiria tikrą išbandymą. Vis dėlto esama tikėjimo didvyrių, kuriuos nepakeliamos vienatvės metu sielos gilumoje palaikė šiltas Dievo dėmesys. Tuomet, kai visas pasaulis jiems šaukė „ne!“, jie girdėjo tylų Dievo „taip!“ ir iš jo sėmėsi jėgų, kad peršoktų neįveikiamas sienas. Žmonės, pažinę tokias valandas, sugeba gyventi taip, kaip kartą pasakė Asafas: „Kadangi esu su tavimi, ko kito trokščiau žemėje?“ (Ps 73,25). Gali pasirodyti visiškai nesuprantama, kodėl šių gilių Dievo patyrimo momentų tie žmonės už nieką pasaulyje nekeistų į patenkintus poreikius kitose srityse. Tai tikrai turtingos asmenybės. Tai žmonės, kuriuose per Šventąją Dvasią gyvena Kristus ir kurie Dievo meilės ir gerumo spindulius gali siųsti į mūsų dažnai tokį šaltą pasaulį. Tarp jų yra Dovydas, taip pat Paulius. Galbūt ir kam nors iš mūsų teko sutikti tokį žmogų, krikščionį – neturtingą, bet vis tiek gausiai apdovanotą, nebepaguodžiamą ir vis dėlto guodžiantį kitus. Pavaizduokime tokių žmonių gyvenimą taip:

Gyvenimas žmonių, kurie nieko neturi, išskyrus bendrystę su Dievu

¹¹ Plg. taip pat 1 Kor 8,46; Ps 53,4; Pat 20,9; Išm 7,20; 1 Jn 1,8.

¹² Plg. 1 Jn 4,9.

Dabar tik nedaug kam iš mūsų gyvenimas iškelia tokių nepaprastų reikalavimų. Atidžiau pažvelgę jame atrasime daug patogumų ir patenkintų poreikių tiek materialinėje, tiek ir tarpasmeninių santykių srityje. Be to, jei kaip krikščionys gyvename turėdami gyvybiškų reikšmingumo ir saugumo poreikių garantijas, tai galime būti linksmi ir dėkingi net ir tada, kai tenka įveikti niūrias kelio atkarpas. Įsitikinę tuo, kad Dievas mus aprūpina visu kuo svarbiausiu, nebijome nelaimių mirties šešėlio slėnyje, nes Dievas, mūsų Viešpats, yra su mumis (plg. Ps 23).

Kiauri šuliniai

Friedrichas Nietzsche (1844–1900), paskelbęs, kad „Dievas mirė“, syki pasakė: „Kad krikščionys bent išganingiau atrodytų!“ Neturėtume rimtai žiūrėti į šiuos žmogų niekinusio filosofo žodžius. Niekas nėra atgrasiau, kaip užmaskuotas pyktis. Ar Nietzsche žino, ką krikščionims teko iškentėti? Niekas negali reikalauti šypsenos, kai iš esmės reikia verkti. Bet pripažinkime – yra tiesos šiuose žodžiuose! Krikščionys dažnai atrodo nelaimingesni už kitus žmones, ir jų gyvenimo nuostata, regis, kartais būna gyvenimo neigimo nuostata. Todėl dabar panagrinėkime klausimą, kodėl nepaisant palankių sąlygų dažnai būname išsekę ir dėl to nuobodžiai vegetuojantys.

Ieškodami atsakymo vėl grįžkime prie Biblijos, prie Senojo Testamento. Pranašas Jeremijas rašė: „Nes manoji tauta nusikalto dvigubai: mane, gyvojo vandens šaltinį, jie paliko ir išsikasė sau šulinių – kiaurų talpyklų, nelaikančių vandens“ (Jer 2,13).

Šie žodžiai visų pirma buvo skirti neištikimam Judos tautai ir kvietė ją atsiversti.¹³ Tačiau jie gali būti ir apskritai nevisavertiško gyvenimo iliustracija.

Išeities taškas, kaip jau cituotoje 42-oje psalmėje, yra kūniškas poreikis, troškulys, jį Jeremijas tiesiog priima kaip prielaidą. Be to, čia randame paaiškinimą, kodėl dažnai esame tokie dvasiškai išsekę ir kodėl psichinės problemos randa mummyse tokią gerą dirvą.

Tai visai paprasta. Esminė mūsų klaida yra ta, kad pirminius poreikius supainiojame su antriniais ir tretiniais. To, ką galime gauti tik iš Dievo, ieškome kur nors kitur. Paliekame gyvą šaltinį (pirmoji nuodėmė) ir ieškome gyvenimo pilnatvės pačių išsikastuose kiauuruose šuliniuose, kuriuose tikimės šviežio vandens, bet paprastai gauname sugedusio arba nerandame jokio (antroji nuodėmė).

Suprantama, mums visiems reikia jaustis svarbiems ir saugiams. Tik patyrę save esant reikšmingus ir saugius, jaučiamės vertingi kaip asmenys. Jei pagrindiniams poreikiams kyla grėsmė, atsiranda problemų. Jaučiamės pavojuje ir esame pasiruošę pastatyti ant kortos viską, kad tik sušvelnintume blogą savijautą ir neleistume toliau menkti reikšmingumui ir saugumui. Tačiau sprendimo ieškome, deja, netinkamoje vietoje.

Kaip galėjome įsitikinti, mums, žmonėms, reikia kitų palankumo. Nuo vaikystės iki vėlyvos senatvės kirba klausimas: „Ar aš esu mylimas?“ Tik Dievas gali mums užtikrinti šią neribotą meilę. Tik jis gali numalšinti pritarimo, palankumo troškulį.¹⁴ O ką mes darome? Apsunkiname tarpasmeninius santykius primygtinu (pėnelyg dideliu) reikalavimu, kad būtume besąlygiškai mylimi. Kai iš sutuoktinio norime neribotos meilės, per daug iš jo reikalaujame. Be abejonės, sutuoktiniai turėtų siekti, kad meilės santykiai augtų ir kad jie vis daugiau vienas kitam atsiduotų. Tačiau reikalauti tobulumo kad ir iš labai atsidavusio žmogaus yra vis tik per daug.

Kiekvienas žmogus nori kitam ką nors reikšti. Tačiau užuot stebėjęsi, jog Dievu esame tokie reikšmingi, kad jis yra suskaičiavęs net visus mūsų galvos plaukus, vis

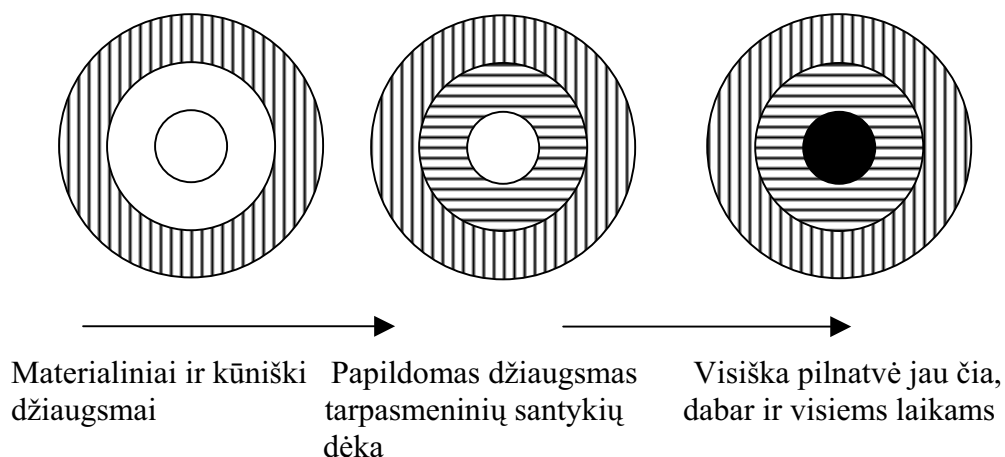
¹³ Žr. visą antrąjį Jeremijo pranašystės skyrių, ypač 2,2.

¹⁴ Žr. dar ir Jn 4,13–14.

bandome kitomis priemonėmis įgyti reikšmingumo. Norime būti įtakingi, kovojame žūtbutinę kovą dėl profesinės sėkmės, godžiai trokštame, kad kiti mumis žavėtųsi.

Labai gaila, tačiau šiandien tebesame nuoširdžiai įsitikinę, kad patenkindami tretinius ir antrinius poreikius tapsime laimingi. Viso to pasekmė – žmogiškos egzistencijos apribojimas materialia ir psichine sritimis arba bent dvasinių realių neįvertinimas. Plačiai paplitusį įsivaizdavimą apie laimingą gyvenimą galima iliustruoti (žr. schemą).

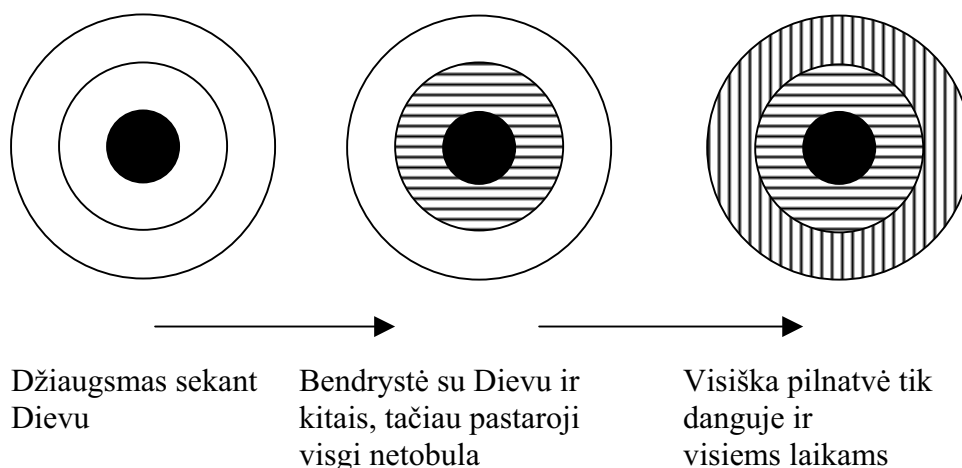
Tipiškas kelias į gyvenimo pilnatvę

Didžiausias prioritetas teikiamas materialinės ir psichinės laimės poreikiui. Mes norime turto ir sveikatos. Antrąją vietą užima mūsų santykiai. Norime laimingos šeimos, pasitenkinimo seksualiniame gyvenime ir daugybės draugų, kurie už mus galvą guldytų. Kai čia mums sekasi, tai galbūt randame laiko dar ir religijai. Sėkmadienį lankomės pamaldose, paskaitome religinės literatūros, gal net Bibliją, ir galbūt Dievui tikrai esame dėkingi už visą žemišką laimę.

Laimingo gyvenimo įvaizdis, kurį randame Šventajame Rašte, yra tiesiog priešingas pastarajam. Biblinį kelią iliustruojame taip:

Biblinis kelias į tobulą gyvenimą

Procesas prasideda kitur, būtent pačioje žmogaus sielos gelmėje. Tuomet, kai pagrindiniai poreikiai ima skatinti ieškoti atsakymų, prasideda žmogaus gyvenimo

pertvarkymas į Dievo žodin orientuotą gyvenimo būdą. Dažnai šis kelias nužymėtas sunkių kovų, diskomforto ir įtemptų tarpasmeninių santykių. Tačiau tai geras kelias, kelias iš vidaus į išorę, Dievo pažinimo, savojo Aš pažinimo kelias, kuris galiausiai veda prie tikrų permainų ir pilnatviško (ne be skausmo!) gyvenimo.

Atidus Šventojo Rašto skaitytojas konstatuos, kad Dievo rūpinimąsi mūsų gyvenimu pirmiausia reiktų suprasti taip: iš Dievo gauname visa, ko reikia tam, kad savo gyvenime vykdytume jo norus. Gyvenimo be kančių mums niekas nežada. Asmenybės augimo procesas, einantis iš vidaus į išorę, kiekvienoje pakopoje įtraukia ir kančią bei nusivylimus. Tačiau mes neprarandame savitvardos. Mus sieja glaudi bendrystė su Dievu, mes gyvename turėdami gilų įsitikinimą, jog niekas mūsų negali atskirti nuo Dievo meilės (žr. Rom 8,1 ir 8,39). Dažnai ir patys nepastebime, kaip esame Šventosios Dvasios perkeičiami ir atnaujinami pagal savo Kūrėjo paveikslą (plg. Kol 3,10).

Platus ir siauras kelias

Pabaigoje dar kartą trumpam sustokime prie Kalno pamokslo, kuriame Jėzus kalba apie du skirtingus kelius: „Ieikite pro ankštus vartus, nes erdvūs vartai ir platus kelias į pražūtį, ir daug juo einančių. Kokie ankšti vartai ir koks siauras kelias į gyvenimą! Tik nedaugelis jį atranda“ (Mt 7,13–14).

Manau, kad mūsų apsisprendimas renkantis tipišką (*į poreikius orientuotą*) arba biblinį (*į Kristų orientuotą*) kelią glaudžiai šliejasi prie to, ką Jėzus čia sako apie platų ir siaurą kelią.

Į poreikius orientuotas kelias žada laimę ir pilnatvę *čia* ir *dabar*. O tai, ką pjauname čia, yra nusivylimas ir galop – pražūtis. Į Kristų orientuotas kelias žada ir skausmo, ir džiaugsmo, ir praradimų, ir laimėjimų (plg. Mt 10,39), bet galiausiai nuveda į amžinąjį gyvenimą. Nepaisant nepriteklių, šis kelias paženklintas gilios bendrystės su Dievu bei gilių ir nuoširdžių santykių su kitais žmonėmis. Kelias, sumanytas visiems, tačiau, deja, tik nedaugelio pasirenkamas.

Apsisprendimo varpas

Pradžioje kalbėjau apie grupės „Pink Floyd“ dainą „High Hopes“. Šiame kūrinyje girdime skambinantį varpą. Tai Britanijos parlamento varpas, greičiausiai paskatinęs grupę jo vardu pavadinti savo diską („Division Bell“). Šis varpas skamba visada, kai parlamentas kviečiamas balsuoti, kai reikia rinktis iš dviejų ar daugiau pasiūlymų arba nutarimų.

Visi kviečiami apsispręsti, kokį kelią pasirinkti – platųjį ar siaurąjį. Ar saviems interesams suteiksime didžiausią dėmesį ir galiausiai vis tiek išeisime tuščiomis? Ar paklausysime išmintingo Jėzaus patarimo ir eisime per ankštus vartus, kad pabaigoje susilauktume gyvenimo pilnatvės? Atsakymas atrodo aiškus, tačiau kiekvienas vis dėlto turi nuspręsti pats.

Ron Kubsch, teologas

Vertė Zigmantas Ardickas